

Annales

Instituti

Archaeologici

VIII - 2012

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Adress of the editor's office

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
Fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Željko Tomičić

Izvršni urednik/Desk editor

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Tehnički urednik/Technical editor

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Minichreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Suzana Čule

Lektura/Language editor

Renata Draženović (hrvatski jezik/Croatian)
Suzana Čule (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Kristina Jelinčić Vučković
Kristina Turkalj

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

Tisak/Printed by

ZRINSKI d. d., Čakovec

Naklada/Circulation

600 primjeraka/ Copies

©Institut of archaeology, Zagreb 2012.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Sotin, probna arheološka istraživanja 2011. godine
- 14**   **Marko Dizdar**
Terenski pregled i probna iskopavanja na izgradnji obilaznice Vinkovci zapad – Mirkovci
- 18**   **Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2011.
- 23**   **Tatjana Tkalčec**
Arheološka istraživanja nalazišta Crkvari - crkva sv. Lovre 2011. godine
- 29**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Marko Dizdar
Probna istraživanja kasnobrončanodobnog groblja Migalovci – Vivodine
- 33**   **Marko Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Probna istraživanja u Malom Bilaču 2011. godine
- 37**   **Saša Kovačević**
Nova Bukovica Sjenjak 2011.
- 41**   **Marko Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Pokusna istraživanja visinskog prapovijesnog naselja na Plišu kod Velike
- 46**   **Marko Dizdar**
Rezultati istraživanja groblja latenske kulture Zvonimirovo – Veliko polje u 2011. godini
- 52**   **Siniša Krznar**
Torčec – Cirkvišće, arheološko istraživanje 2011. godine
- 58**   **Juraj Belaj**
Filomena Sirovica
Arheološka istraživanja crkve Uznesenja Blažene Djevice Marije u Gori od 2008. do 2011. godine
- 63**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Zaštitna istraživanja nalazišta AN 5 Poljana Križevačka 2 na trasi autoceste A12 Sv. Helena – GP Gola

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Sotin, trial archaeological excavations 2011
- 14**   **Marko Dizdar**
Field survey and trial excavations on the area of the construction of the Vinkovci zapad - Mirkovci bypass
- 18**   **Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2011
- 23**   **Tatjana Tkalčec**
Archaeological research of the site Crkvari - St. Lawrence Church in 2011
- 29**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Marko Dizdar
Trial excavations of the Late Bronze Age cemetery Migalovci – Vivodine
- 33**   **Marko Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Trial excavations in Mali Bilač 2011
- 37**   **Saša Kovačević**
Nova Bukovica Sjenjak 2011
- 41**   **Marko Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Trial Excavation of prehistoric hilltop settlement on Pliš near Velika
- 46**   **Marko Dizdar**
The results of the research of the La Tène culture cemetery Zvonimirovo – Veliko Polje in 2011
- 52**   **Siniša Krznar**
Torčec – Cirkvišće, archaeological research 2011
- 58**   **Juraj Belaj**
Filomena Sirovica
Archaeological excavations of the church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary in Gora during the period from 2008 until 2011
- 63**   **Daria Ložnjak Dizdar**
Rescue excavations of the site AN 5 Poljana Križevačka 2 on the route of the highway A12 St. Helena – GP Gola

69	Snježana Karavanić Andreja Kudelić Filomena Sirovica Rezultati četvrte sezone arheoloških iskopavanja na lokalitetu Kalnik-Igrišće	69	Snježana Karavanić Andreja Kudelić Filomena Sirovica <i>The results of the fourth season of archaeological research at Kalnik-Igrišće site</i>
74	Marina Ugarković Ivančica Schrunk Vlasta Begović Marinko Petrić Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2011.	74	Marina Ugarković Ivančica Schrunk Vlasta Begović Marinko Petrić <i>Hvar, Island of Sv. Klement, Soline Bay, Archaeological Excavations 2011</i>
79	Kornelija Minichreiter Zorko Marković Donji Vukojevac, sjever – zaštitna arheološka istraživanja na trasi autoceste Zagreb – Sisak	79	Kornelija Minichreiter Zorko Marković <i>Donji Vukojevac, north - rescue archaeological excavations on the Zagreb - Sisak highway</i>
85	Marko Dizdar Asja Tonc Zaštitna istraživanja nalazišta AN 6 Gornji Vukojevac na trasi auto-cesta Zagreb – Sisak u 2011. godini	85	Marko Dizdar Asja Tonc <i>Rescue excavations of AN 6 Gornji Vukojevac site on the Zagreb – Sisak highway route during 2011</i>
90	Juraj Belaj Filomena Sirovica Arheološka istraživanja na lokalitetu Stari grad u Ivanju 2011.	90	Juraj Belaj Filomena Sirovica <i>Archaeological excavations at the Stari Grad site, Ivanec, 2011</i>
95	Tatjana Tkalčec Konzervatorski radovi na burgu Vrbovcu u Klenovcu Humskom 2011. godine	95	Tatjana Tkalčec <i>Conservation works on the Vrbovec castle, Klenovec Humski in 2011</i>
98	Goranka Lipovac Vrkljan Ana Konestra Crikvenica – <i>Ad turres</i>, prošlogodišnja terenska istraživanja 2011. godine, projekt eksperimentalne arheologije i novi nalazi distribucije crikveničkih keramičarskih proizvoda	98	Goranka Lipovac Vrkljan Ana Konestra <i>Crikvenica - Ad turres, 2011 field research, experimental archaeology project and a new evidence of the distribution of ceramic products from Crikvenica</i>
103	Bartul Šiljeg Vladimir Kovačić Ana Konestra Arheološko-konzervatorska istraživanja lokaliteta Stancija Blek kod Tara u 2011. g.	103	Bartul Šiljeg Vladimir Kovačić Ana Konestra <i>Archaeological and conservation research of the Stancija Blek site near Tar in 2011</i>

Terenski pregledi

108   **Zorko Marković**
Mirjana Paušak

Terenski pregled arheoloških lokaliteta u Valpovštini 2011.

111   **Zorko Marković**
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković

Rezultati rekognosciranja arheoloških terena oko Našica 2011. godine

115   **Tatjana Tkalčec**

Rekognosciranje srednjovjekovnih gradišta na području bilogorskog kraja i Zapadne Slavonije 2011. g.

129   **Hrvoje Kalafatić**

Terenski pregled na prostoru izgradnje vodocrpilišta "OSEKOVO"

133   **Hrvoje Kalafatić**

Terenski pregled na trasi izgradnje sjeverne zaobilaznice mjesta Prelog u Međimurju

137   **Asja Tonc**

Terenski pregled područja izgradnje nove obilaznice grada Zagreba

Field Surveys

108   **Zorko Marković**
Mirjana Paušak

Archaeological Field Survey of sites in the Valpovo Area in 2011

111   **Zorko Marković**
Danimirka Podunavac
Jasna Jurković

Results of Archaeological Field Survey of the Našice Area in 2011

115   **Tatjana Tkalčec**

Field survey of the mediaeval earthen fortifications in Bilogora region and the Western Slavonia during 2011

129   **Hrvoje Kalafatić**

Field survey of the Osekovo water wells construction area

133   **Hrvoje Kalafatić**

Field Survey on the route of the construction of the northern bypass of Prelog in Međimurje

137   **Asja Tonc**

Field survey of the area of the construction of the new Zagreb bypass

Eksperimentalna arheologija

145 Andreja Kudelić

Eksperimentalno testiranje prapovijesne arheološke tvorevine i rezultati pečenja keramike na otvorenoj vatri

**149 Goranka Lipovac Vrkljan
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra**

Eksperimentalna arheologija - gradnja replike rimske keramičarske peći u Crikvenici

155 Ivana Ožanić Roguljić

Povijesno - arheološke manifestacije (Rimska noć u Naroni, Dani Dioklecijana)

Experimental archaeology

145 Andreja Kudelić

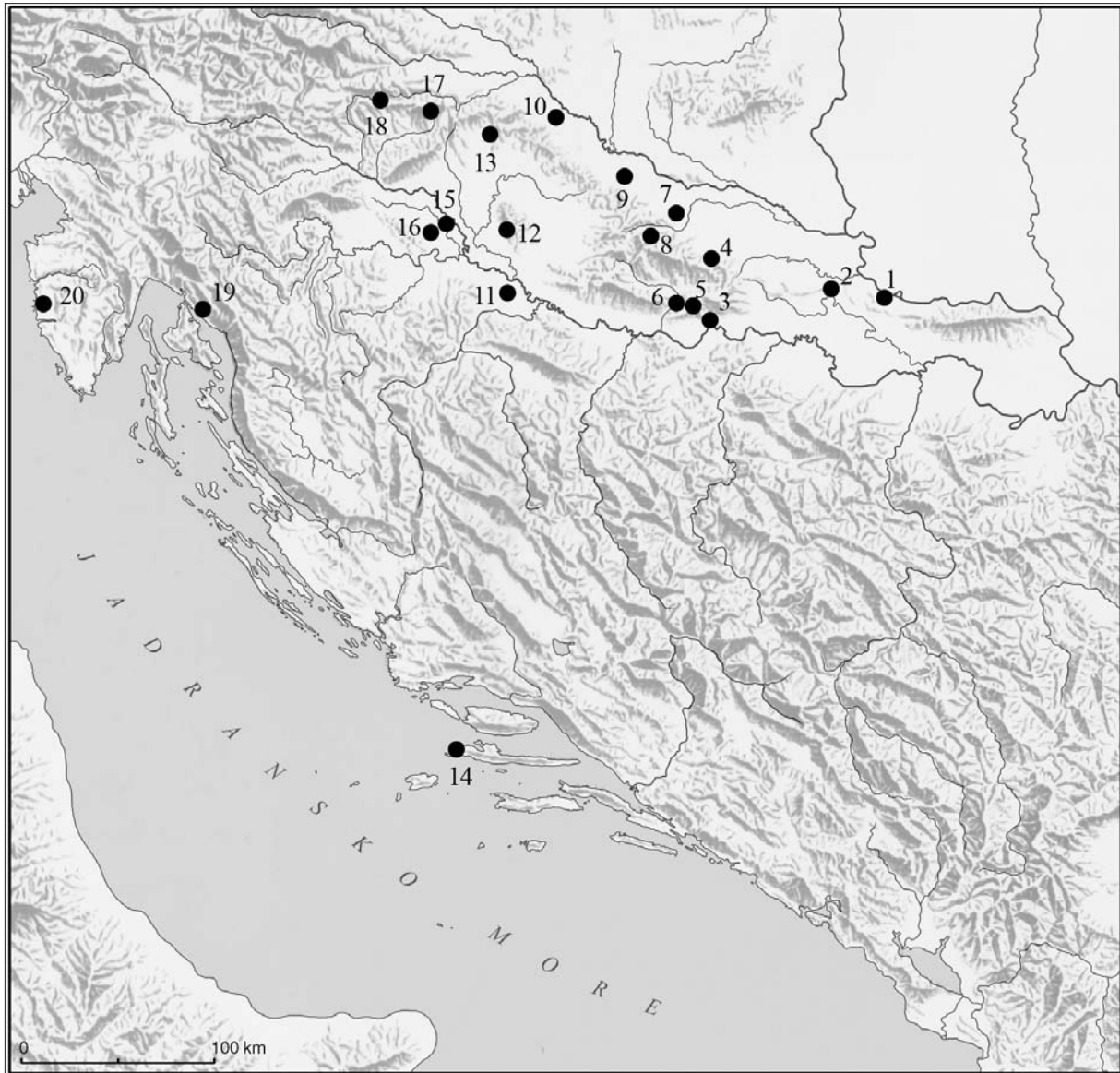
Experimental testing of prehistoric archaeological features and the results of firing pottery on an open fire

**149 Goranka Lipovac Vrkljan
Bartul Šiljeg
Ivana Ožanić Roguljić
Ana Konestra**

Experimental Archaeology - a replica of a Roman pottery kiln

155 Ivana Ožanić Roguljić

Historical - archaeological manifestations (Roman night in Naroni, Diocletian Days)

1. Sotin
2. Vinkovci zapad – Mirkovci
3. Slavonski Brod Galovo
4. Crkvari
5. Migalovci-Vivodine
6. Mali Bilač
7. Nova Bukovica Sjenjak
8. Pliš kod Velike
9. Zvonimirovo – Veliko polje
10. Torčec-Crikvišće
11. Gora
12. AN 5 Poljana Križevačka
13. Kalnik-Igrišće
14. Sv. Klement – Soline
15. Donji Vukojevac
16. AN 6 Gornji Vukojevac
17. Ivanec Stari Grad
18. Klenovec Humski-Plemićki grad Vrbovec
19. Crikvenica – Igralište
20. Stancija Blek-Tar

Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2011.

Hvar, Island of Sv. Klement, Soline Bay, Archaeological Excavations 2011

Marina Ugarković
Ivančica Schrunck
Vlasta Begović
Marinko Petrić

Primljeno/Received: 07.03.2012.
Prihvaćeno/Accepted: 07.03.2012.

Tijekom lipnja 2011. nastavljena su istraživanja na rimskoj vili smještenoj u uvali Soline otoka Sv. Klement zapadno od grada Hvara (otoka Hvara). Tri sonde istražene su do živca, a kao sastavni dio interdisciplinarnog pristupa istraživanju ove rimske vile izvršena je i arhitektonska analiza novotkrivene arhitekture, analiza statike i stanja vidljivih zidova, te geološki pregled terena.

Ključne riječi: Soline, rimska vila, arhitektura, helenistička i rimska keramika, analiza žbuke
Key words: Soline, Roman villa, architecture, Hellenistic and Roman pottery, mortar analysis

Muzej Hvarske baštine iz grada Hvara u suradnji s Institutom za arheologiju iz Zagreba, te Sveučilištem St. Thomas u St. Paulu (Minnesota, SAD) proveo je u periodu od 14. do 30. lipnja 2011. arheološka istraživanja na lokalitetu Soline.¹ Ovogodišnja sezona nastavak je istraživanja koja se na ovom lokalitetu provode od 2007. godine (Kirigin *et al.* 2010; 2011). Uvala Soline u kojoj se smjestio ovaj lokalitet prostire se na južnoj strani otoka Sv. Klement, najvećeg u arhipelagu Paklenih otoka, 3 km zapadno od grada i otoka Hvara. Arhitektonski ostaci rimske vile i danas se ističu u pejzažu. Lokalitet je u 2008. g. proglašen zaštićenom kulturnom baštinom.

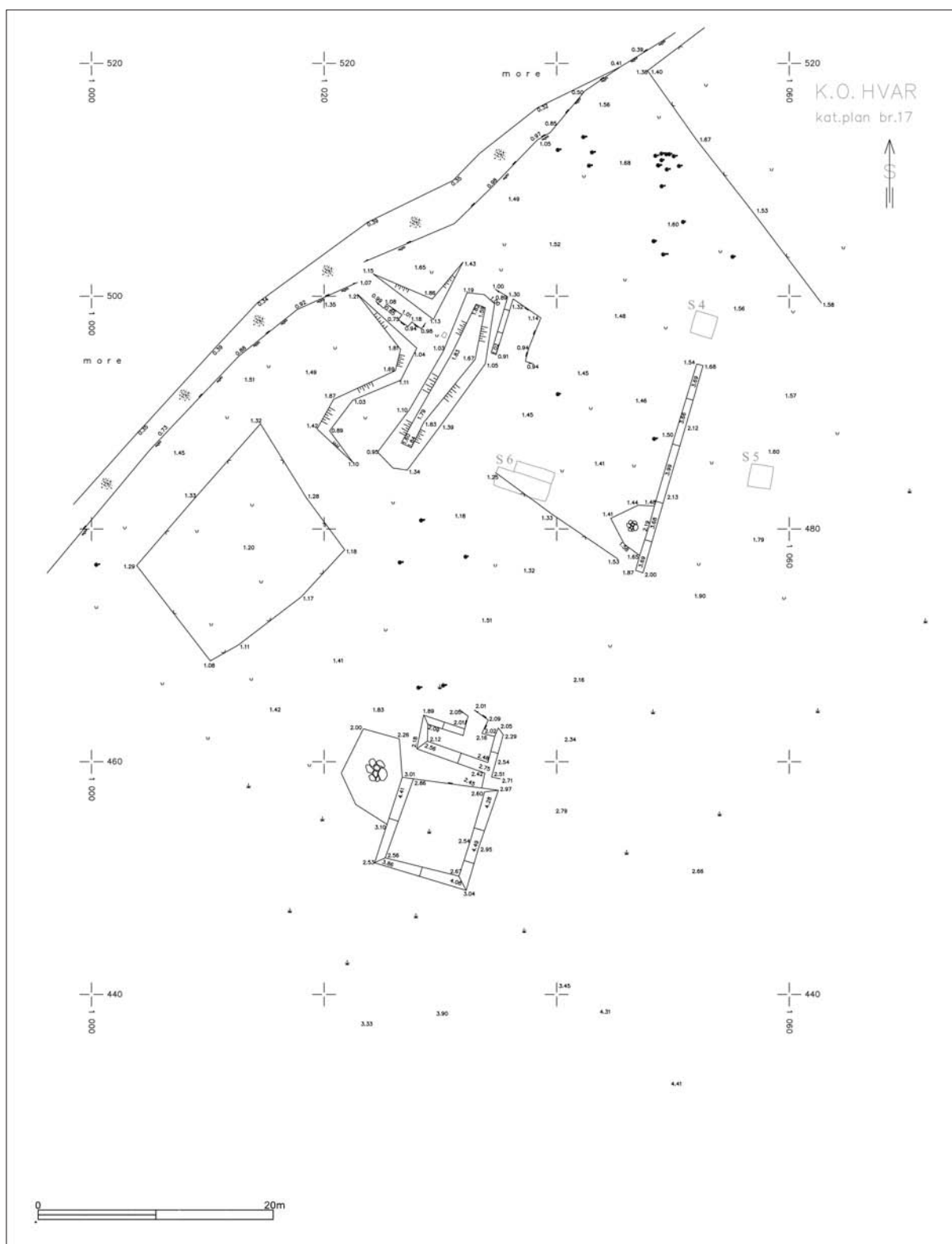
Tijekom kampanje u 2011. arheološka istraživanja koncentrirala su se na katastarsku česticu 4318, 4319, 4321/1 gdje su otvorene i ispitane tri manje sonde - sonda 4, 5 i 6. Prethodno je čitav teren trebalo očistiti od visoke trave i makije koja je narasla od prošlogodišnjeg posjeta.

Sonda 4

Temeljem prošlogodišnjih istraživanja odlučeno je da se otvori manja sonda u produžetku sonde 2, na kraju dugog zida B. Željelo se otkriti i dokumentirati dio prostorije vezane uz pripadajući zid B, odrediti njene eventualne faze izgradnje i samu funkciju koja bi svakako s većom sigurnošću mogla rasvijetliti i funkciju samoga zida B. Također, magnetometrijska istraživanja iz 2010. ukazala su na to da bi se upravo na toj lokaciji trebao nalaziti zid SZ-JI orijentacije, koji možebitno ukazuje i na raniju fazu izgradnje.

Sonda 4 smještena je direktno uz prošlogodišnju sondu 2, na sjevernom kraju zida B. Njene konačne dimenzije iznosile su 2 x 2 m, orijentacije S-J. Dokumentirane su stratigrafske jedinice SJ 400 – 417 (SJ 400 - tamnosmeđa rahla, suha zemlja, s dosta trave i sitnijeg kamenja i ulomaka keramike, humus; SJ 401 - tamnosmeđa, nešto vlažnija od prethodne, sa sitnijim kamenjem i keramičkim ulomcima, humus; SJ 402 - smeđa suha zemlja sa sitnim kamenjem; SJ 403 - suha i rahla smeđa zemlja sa sitnim kamenjem i većim brojem tesera; SJ 404 - smeđa zemlja s ulomcima keramike, tesera i tegula; SJ 405 - smeđa, vlažnija zemlja ispod nivoa zida, ulomci keramike, tesera, tegula; SJ 406 - tamnosmeđa zemlja u SZ kutu; SJ 407 - zid orijentacije S-J - produžetak zida iz sonde 2; SJ 408 - smeđa zemlja unutar zida s dosta keramike; SJ 409 - nešto masnija zemlja, iste boje, ispod sloja 408; SJ 410 - smeđa masnija zemlja, s malo nalaza; SJ 411 - podnica; SJ 412 - sivo-smeđi glinasti sloj zemlje ispod podnice; SJ 413a - sloj žučkaste gline u središnjem i južnom dijelu sonde; SJ 413b - konstrukcija od tegula; SJ 414 - tamnosmeđa glinasta

1 Voditelj istraživanja bila je Marina Ugarković, dipl. arheo (Institut za arheologiju, Zagreb), a stručnu ekipu činili su: dr. sc. Ivančica Schrunck (Sveučilište St. Thomas, St Paul, SAD), dr. sc. Vlasta Begović (Institut za arheologiju, Zagreb), Marinko Petrić, dipl. pov. um. (Muzej hvarske baštine), dr. sc. Tina Neuhauser (Institut für Archäologie, Karl-Franzens Universität Graz), dr. sc. Branimir Šegvić (Institut für Angewandte Geowissenschaften, Technische Universität Darmstadt) i Edi Visković, prof. pov. i dipl. arheo. U istraživanjima su sudjelovali i studenti sa sveučilišta St. Thomas i Graza te volonteri. Financiranje ovog projekta ostvareno je sredstvima Sveučilišta St. Thomas, američke fondacije Archaeo/Community iz San Francisca, Instituta za arheologiju sveučilišta u Grazu (Institut für Archäologie, Karl-Franzens Universität Graz) te sredstvima Instituta za arheologiju (Zagreb) i Muzeja hvarske baštine (Hvar).

Sl. 1 Plan vile s istraženim sondama u 2011., na podlozi Geobiro. d.o.o.-Split (plan: T. Neuhauser).

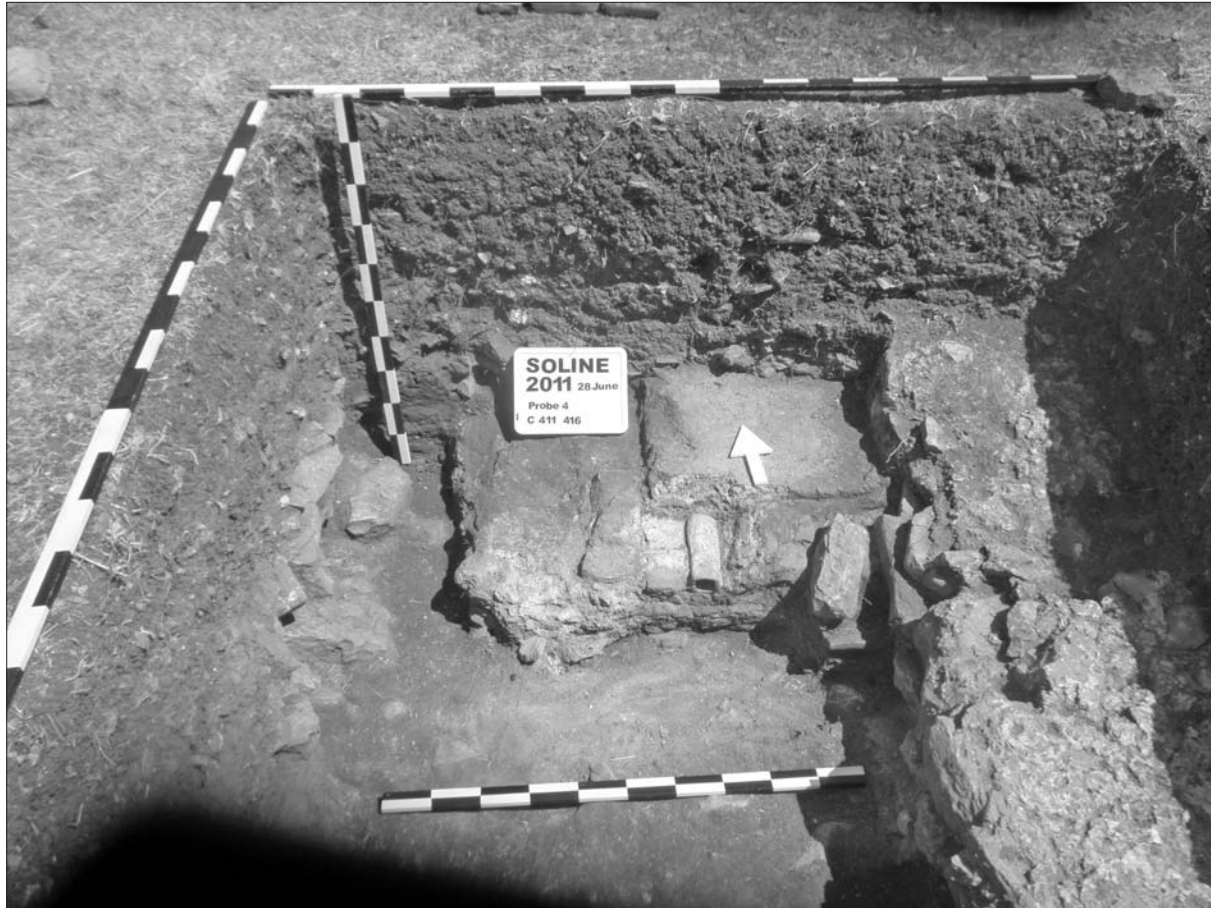
Fig. 1 Plan of the Villa with excavated trenches in 2011., original plan by Geobiro d.o.o.-Split (made by: T. Neuhauser).

zemlja; SJ 415 - crvenica oko živca; SJ 416 - struktura na sjevernoj strani; SJ 417 - živac).

Nakon tipičnog sloja humusa, suhe tamnosmeđe zemlje s nešto manjeg kamenja i keramike, te školjaka dokumentirano je nekoliko interesantnih slojeva. Zid B, kao što je i pretpostavljeno, nastavlja se u pravcu sjevera, iako samo u svojoj temeljnoj stopi - SJ 407. Izrađen je u prepoznatljivom kasnoantičkom stilu, veći grublji kameni ulomci spojeni su u žbuci. Važan nalaz iz sonde 4 je i SJ 411, pravokutna struktura kao podnica koja se

prislanja uz temelje zida te nastavlja prema sjeveru, izvan ruba sonde. Izrađena je od veoma kvalitetne, nepropusne žbuke. Njena debljina je 3,5 cm, a dokumentirana širina 24 cm. Riječ je o rimskoj žbuci s dodacima tucane opeke. Ispod podnice nalazi se struktura - zid SJ 416 na kojemu je ispod dvije opeke i nešto manjeg kamenja pronađena olovna cijev dimenzija 18 cm dužine, 6,5 cm širine. Predloženo je da je ova cijev korištena za izvlačenje vlage iz zidova.

Nakon ovogodišnjih istraživanja zaključeno je da se sonda

Sl. 2 Sonda 4 (snimio: T. Schrunck).

Fig. 2 Trench 4 (made by: T. Schrunck).

4 nalazi unutar jedne od prostorija rimske vile. Riječ je, svakako, o kasnijoj fazi vile, no s obzirom na mali uzorak istraženog područja potrebno je nastaviti s istraživanjima kako bi se mogla definirati funkcija i preciznija datacija ove prostorije.

Važno je naglasiti kako nije pronađen zid SZ-JI orijentacije za koji se na osnovu magnetometrije prepostavilo da je ranije datacije. Na tom mjestu pronađen je samo živac, stoga zaključujemo kako su rezultati magnetometrije na ovom lokalitetu u većem postotku pokazali neuspjeh (živac je interpretiran kao zid). Već je otprije poznato kako su često rezultati magnetometrije na dalmatinskom tlu nepouzdana, pa se stoga preporučuje na ovakvim lokalitetima, odnosno arheološkim iskopavanjima, koristiti klasične metode arheoloških istraživanja.

Sonda 5

Temeljem prošlogodišnjih istraživanja i magnetometrijskih ispitivanja iz 2010. odlučeno je da se istočno od dugog zida B, u neposrednoj blizini prošlogodišnje sonde 3, otvori nova, manja sonda – sonda 5. Istraživanjem sonde 3 dokumentirao se ugao prostorije, a magnetometrija je u nastavku tog ugla ukazivala na zidove „ranije” datacije, stoga smo sondu 5 iskolčili na toj lokaciji.

Sonda 5 orijentirana je I–Z, s pripadajućim dimenzijama od 2 x 2 m. Istražena je do živca, a pritom je dokumentirano 8 stratigrafskih jedinica SJ 500–507 (SJ 500 - humus, tamnosmeđa rastresita zemlja sa sitnim kamenjem i keramikom, školjkama; SJ 501 - sivkastosmeđa rastresita zemlja sa sitnim kamenjem, keramikom; SJ 502 - smeđa pjeskovita zemlja u JZ kutu sonde; SJ 503 - dio sonde od prošle godine, zatrpavanje; SJ 504 - smeđa zemlja diljem cijele sonde, ulomci keramike, tegula; SJ 505 - smeđkasta zemlja oko živca, ulomci keramike; SJ 506 - smeđkasta zemlja oko živca, nešto masnije; SJ 507 -

živac). Nije pronađena nikakva arhitektura, a pokretni je materijal, kao i u prethodnim sezonama u svim slojevima izmiješan, a preliminarno je datiran od kasnog helenizma do kasne antike. Nažalost i na ovoj lokaciji možemo zaključiti da je magnetometrija zakazala s rezultatima i „pretpostavljeni zid” nije bio ništa drugo nego živac.

Sonda 6

Na temelju magnetometrijskih ispitivanja iz 2010. indicirano je da bi se na ovoj lokaciji trebala nalaziti prostorija kasnije faze vile, koja bi bila u povezanosti kako sa vidljivim zidom B, tako i sa objektom A. Stoga je, kako bi se otkrila i dokumentirala ova možebitna prostorija, zapadno od zida B, prema moru, iskolčena sonda 6. Prvotne dimenzije iznosile su 4 x 4 m, koje su smanjene na pola.

Dokumentirane su stratigrafske jedinice SJ 600–SJ 614 (SJ 600 - tamnosmeđa rastresita zemlja, nešto keramike, sitnijeg kamenje i školjaka, humus; SJ 601 - tamnosmeđa zemlja, uski sloj debljine 25 cm od istočnog do zapadnog kraja sonde; SJ 602a - tamnosmeđa zemlja zapadno od 601, ulomci keramike, kamenja; SJ 603 - podnica; SJ 604a - zid S–J, b - podnica od žbuke; SJ 605 - jama u podnici u SI uglu; SJ 606 - jama u podnici u S–SI uglu; SJ 607 - sloj masnije tamnosmeđe zemlje ispod SJ 602; SJ 608 - drugi sloj podnice ispod 603; SJ 609 - crvenkasto smeđa zemlja ispod 608 na istočnoj strani sonde; SJ 610 - isto kao 609 na zapadnoj strani sonde; SJ 611- svijetlija crvenkasta zemlja; SJ 612 - 608 u sjevernom produžetku; SJ 613 - smeđa zemlja ispod 612; SJ 614 - živac).

Zaključujemo kako su se, za sada, rezultati magnetometrije pokazali ispravnima jedino u sondi 6. Magnetometrija je ukazivala na zidove orijentacija I–Z koji zatvaraju niz prostorija

Sl. 3 Sonda 6 (snimio: T. Schrunck).

Fig. 3 Trench 6 (made by: T. Schrunck).

na zapadnoj strani kasnorimske vile. Jedan takav zid dokumentirali smo u sondi 6 SJ - 604a, a veliki ostatak istraženog prostora definiran je kao dio unutrašnjosti jedne prostorije kasnoantičke vile. Dokumentirana je podnica pripadajuće prostorije, SJ 603, a sastojala se od manjeg kamenja spojenog s mortom i jasno je vidljiva iz SZ profila. Unutar podnice dokumentirana su dva udubljenja, odnosno kružna prekida u podnici. Ispod SJ 603 dokumentiran je SJ 604 - drugi sloj podnice koji se sastojao se od većeg kamenja SJ 604, ispod kojega je bio tanki sloj crvenice naslonjen na živac. Zajedno sa zidom prostorije dokumentirana je također i ravna žbukana podnica, SJ 604b, odnosno struktura od vapnenog morta u obliku plitkog bazena s uzdignutim rubovima. Struktura je blago zakrivljena na zapadnom kraju, a nastavlja se prema sjeveru izvan gabarita naših prošlogodišnjih istraživanja. Nakon pomne dokumentacije dio podnice SJ 604 je uklonjen, čime je dokumentirana prva sigurna zatvorena cjelina na ovom lokalitetu. U sloju crvenice između podnice i živca pronađeno je nešto kasnohelenističke keramike te nekoliko ulomaka gnathia keramike. Ovo posljednje je od važnosti jer je, kako je naglašavano, kontekst ostalih stratigrafskih jedinica narušen ekstenzivnim poljoprivrednim aktivnostima. Zapadni dio sonde nalazi se van prostorije, nije definirana arhitektura, a ispod sloja humusa zalazi se u smeđe glinasti sloj ispod kojega je crvenica nad živcem.

Tijekom iskopavanja dokumentirani su nalazi među kojima znatno dominira keramika, većinom lošije sačuvani

ulomci. Keramika je kao i prethodnih sezona, pretežno datirana u antički period, od kasnohelenističkog perioda prema kasnoj antici, uz pokoji kasniji ulomak. Nadalje dokumentirana su 23 posebna metalna, keramička i staklena nalaza.

Svi novodokumentirani dijelovi arhitekture analizirani su kontekstualno, ali i arhitektonski.² Nadalje, ove godine posebnu se pažnju posvetili analizi statike i stanju vidljivih zidova iz konzervatorsko-restauratorske perspektive kako bi se pristupilo planu konzervacije zidova rimske vile u Solinama.³

Izvršen je i stručni geološki pregled terena, prilikom čega je pregledan obližnji kamenolom, a planirane su analize žbuke iz podnica i zidova te glinastih slojeva zemlje pronađenih u ovogodišnjim istraživanjima.

Zbog kratkog vremenskog roka u kojemu se istraživanja odvijaju nije bilo moguće istražiti veća područja, stoga se planira nastavak iskopavanja na istim lokacijama kako bi se definirale prostorije čija su istraživanja započeta, i njihove funkcije unutar vile. Ustanovljeno je da je riječ o veoma plitkom terenu te da se na tom prostoru, prema trenutnim podacima, prvi sloj gradnje, odnosno kamene arhitekture, može vezati tek uz dokumentirani kasnoantički period, dok za ranije periode postoje još uvijek samo indicije.

Svako buduće saznanje mali je korak k upotpunjavanju slike o kasnoantičkoj vili u uvali Soline i njenom značaju u ekonomiji kasnoantičke Dalmacije, ali i posjećenosti i značaju ovoga lokaliteta u razdobljima koji su prethodili, ali i koji su slijedili nakon kasne antike.

2 Arhitektonsku analizu obavila je dr. sc. Vlasta Begović, arhitektica s Instituta za arheologiju (Zagreb).

3 Analizu statike i stanja vidljivih zidova izvršio je Borko Vješnica, restaurator iz Arheološkog muzeja u Splitu.

Literatura

- Gaffney, G., Kirigin, B., Petrić, M., Vujnović, N. 1997, *Archaeological Heritage of the Island of Hvar*, BAR, International Series 660, Oxford.
- Kirigin, B., Schrunck, I., Begović, V., Petrić, M., Ugarković, M. 2010, Istraživanje rimske vile u Solinama na otoku Sv. Klement (Pakleni otoci), Hvar, *Annales Instituti Archaeologici*, VI, 53–59.
- Kirigin, B., Schrunck, I., Begović, V., Petrić, M., Ugarković, M. 2010, Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2010., *Annales Instituti Archaeologici*, VII, 57–60.
- Petrić, M. 2008, Lokalitet: Soline- villa maritima, *Hrvatski arheološki godišnjak*, 4/2007, 501–503.
- Petrić, M. 2009, Lokalitet: Soline- villa maritima, *Hrvatski arheološki godišnjak*, 5/2008, 603–605.
- Ugarković, M. 2010, Lokalitet Soline-villa maritima, *Hrvatski arheološki godišnjak*, 6/2009, 636–638.

Summary

During June of 2011 the investigations of the Roman villa located in Soline Bay on the island of St. Clement (Sv. Klement near Hvar) continued in its fifth season. Researchers from four institutions (Hvar Heritage Museum, Institute of Archaeology, University of St. Thomas, Institute of Archaeology at the University of Graz) collaborated on the project, with a number of student and volunteer participants. As part of the interdisciplinary research three probes (4, 5 and 6) were excavated, an architectural analysis of the uncovered structures was conducted and the condition of the standing architecture was analyzed. In addition, a geologist surveyed

the site and analyzed mortar from the walls and floors. The location of test probes was based on the data obtained by the magnetometric survey in 2010. The objective was to document and clarify spatial and stratigraphic relationship between different periods of construction in three targeted areas. Probe 4 was an expansion of Probe 2 from 2010, where 17 stratigraphic units were documented. The expected north continuation of wall B was found only in its foundation of late antique construction. There was a segment of a thick floor made of Roman waterproof mortar abutting the wall foundation. An 18 cm-long section of a lead pipe was found inserted in the wall under that floor. The probe was obviously located within a room of the late antique phase of the villa. The expected wall of an earlier phase was not found, only the bedrock. Probe 5 was an expansion of Probe 3 from 2010, located east of the long wall B, where seven stratigraphic units were recorded above the bedrock, but no walls were found. Probe 6 was set up to the west of wall B, where the magnetometry indicated a north-south wall parallel with that wall (c. 12.5 m apart) and several rooms lined up along that wall. We attempted to uncover one of those rooms. Fourteen stratigraphic units were documented. Probe 6 was the only trench that confirmed the results of the 2010 magnetometry, with the finding of an E-W wall and partial interior of a room. The eastern half of the probe yielded a floor made of chipped stone in lime mortar of an undetermined, perhaps late-antique date. The soil fill below was the first closed deposit found at the site. It contained small pottery fragments dating from the late Hellenistic period and some sherds of Gnathia ware. The western part of the probe was outside the room. Further excavation in this area must continue the next season in order to uncover the entire room and to clarify its function and any phases of construction and transformation.

Pottery fragments, mostly small and poorly preserved, predominated among the finds from this season. They could be dated between the late Hellenistic period and Late Antiquity, with a few later fragments. We documented 23 special finds of pottery, metal and glass.